

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

14.5.2008

B6-0222/2008

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 103 lõikele 2

Esitaja(d): Joseph Daul, Mairead McGuinness, Maria Martens, John Bowis, Gay Mitchell ja Neil Parish

fraktsiooni PPE-DE nimel

Toiduainete hinnatõus ELis ja arengumaades

Euroopa Parlamendi resolutsioon toiduainete hinnatõusu kohta ELis ja arengumaades

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse EÜ asutamislepingu artiklit 33;
  - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 25. oktoobri 2007. aasta resolutsiooni sööda ja toiduainete hinnatõusu kohta;
  - võttes arvesse oma 26. septembri 2007. aasta õigusloomega seotud resolutsiooni maa tootmisest kõrvaldamise kohta 2008. aastal;
  - võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 2,
- A. arvestades, et toiduhinnad maailmaturul on viimasel ajal tõusnud pärast seda, kui toorainehinnad olid aastaid paigal või langesid, ning selle tulemuseks on nüüd kõrgemad jaehinnad;
- B. arvestades, et maailma viljatoodangut on mõjutanud karmid ilmastikutingimused, eriti põuad ja üleujutused, mis on tõenäoliselt seotud kliimamuutusega;
- C. arvestades, et riisi hind on kerkinud kõigi aegade kõrgeimale tasemele, ulatudes 1 000 USA dollarini tonni eest, võrreldes aastataguse umbes 300 USA dollariga tonni eest;
- D. arvestades, et nisu ja sojaubade hind tõusis kõrgeimale tasemele juba varem käesoleval aastal, kusjuures nisu hinnatõus oli 130%, sojaubade hinnatõus 87% ja maisi hinnatõus 31%;
- E. arvestades, et teatud põllumajanduslike toorainete hinnad, näiteks nisu hind, on oma käesoleva aasta varasema kõrge tasemega võrreldes oluliselt langenud, kuid on äärmiselt kõikumad;
- F. arvestades, et viimaste hinnangute järgi peaks teraviljatoodang 2008. aastal suurenema 2,6 % võrra rekordilise 2 164 miljoni tonnini; kuid arvestades, et need hinnangud sõltuvad soodsatest ilmastikutingimustest;
- G. arvestades, et maailmas kasvab nõudlus toiduainete järele kiiremini kui pakkumine eriti seetõttu, et kasvavad sissetulekud ja pidevalt suurenev elanike arv ning suurem linnastumine areneva majandusega riikides nagu India ja Hiina kergitavad nõudlust eriti liha- ja piimatoodete järele ning seetõttu ka sööda järele;
- H. arvestades, et maailma elanikkond, mis kasvab aastas umbes 82 miljoni võrra, ohustab toiduga kindlustatust, eriti arengumaades, ning arvestades, et hinnanguliselt on maailma elanikkonna suurus 2025. aastal 8 miljardit;

- I. arvestades, et toorainete hinnatõusu mõju on maailmamajanduses muutumas destabiliseerivaks jõuks ning on juba põhjustanud mitmes riigis rahutusi;
- J. arvestades, et Maailmapanga hinnangul võib arengumaades sattuda üle 100 miljoni inimese kiiresti kerkivate toiduhindade tõttu sügavamasse vaesusse;
- K. arvestades, et toorainete hinnatõus on asetanud abiorganisatsioonide eelarved suure surve alla ning seetõttu on neil veelgi raskem anda vajadusel hädaabi;
- L. arvestades, et sel ajal, kui maailma toiduabi programm avaldas 20. märtsil 2008. aastal oma erakorralise hädaabipalve, olid toiduhinnad tõusnud alates 2007. aasta juunist 55%, mille tõttu programmi toidueelarvesse tekkis 500 USA dollari suurune puudujääk; arvestades, et järgmise kolme nädala jooksul tõusid toiduhinnad veel 20%;
- M. arvestades, et maailma toiduabi programmile on tehtud ülesandeks tegelda pakiliste näljaprobleemidega maailma kõige vaesemate hulgas, keda on juba ainult Darfuris kolm miljonit inimest ning kuni 80 riigis veel 70 miljonit;
- N. arvestades, et nälja tagajärjed on tõsisemad maapiirkondades (kus elab kuni 60 % elanikest, kes sõltuvad otseselt põllumajandusest või põllumajandusega seotud tegevusest maal), ning arvestades, et põllumajandus on arengumaade peamine majandussektor (20 % sisemajanduse kogutoodangust ja kaks kolmandikku tööhõivest AKV riikides);
- O. arvestades, et olenemata põllumajandussektori tõestatud tähtsusest arengumaades ei ole ei riikide valitsused ega ELi arengukoostööpoliitika seda ülitähtsat sektorit esikohale asetanud, mille tõttu väikesed põllumajandusettevõtjad muutuvad järjest enam tõrjutuks;
- P. arvestades, et arengumaades takistab põllumajandustoodangu kasvu oluliselt asjaolu, et väikestel põllumajandusettevõtjatel on sageli võimatu saada laenu või väikekrediiti, et investeerida seemnearetusse, väetistesse või niisutusmehhanismidesse ning vajalikesse saagikaitsevahenditesse, et kaitsta oma saaki kahjurite ja haiguste eest, mis on mõnikord seotud asjaoluga, et maa ei ole nende oma ja seetõttu puudub neil laenu tagatis;
- Q. arvestades, et sellised riigid nagu Tai, Vietnam ja Hiina on kehtestanud ekspordikeelud, -kvoodid ja -maksud, et ära hoida põllumajanduslike toorainete maalt väljaviimist, raskendades sellega veelgi Doha läbirääkimistevooru edukat lõpuleviimist;
- R. arvestades, et maahinnad on kõrgete toorainehindade tõttu järsult tõusnud, mille tulemusena maa rentimine või ostmine põllumajandusliku tootmise eesmärgil on raskendatud;
- S. arvestades, et tarbimisharjumused kiiresti areneva majandusega riikides on järsult muutunud ning näiteks Hiinas kasvas loomaliha tarbimine eelmisel kümnendil kolm korda kuni 50 kg inimese kohta aastas;
- T. arvestades, et ajaloolisest perspektiivist vaadatuna on teravilja reaalhinnad kuni hiljutise ajani üldiselt langenud, ning arvestades, et teraviljahinnad olid 1975. aastal kaks korda kõrgemad kui praegu;

- U. arvestades, et toiduainete jaehinnad ei ole püsinud elukallidusega samal tasemel ja tootjahinnad ei ole suutnud püsida jaehindadega samal tasemel;
- V. arvestades, et segajõusööda kasvav maksumus tõstab loomakasvatusektori tootmiskulusid;
- W. arvestades, et põllumajanduslik teadustegevus ja tehnoloogia ei ole suutnud pidada sammu suurenevate nõudmistega;
- X. arvestades, et EÜ asutamislepingu artiklis 33 on märgitud, et ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid on tagada toiduainetega varustamine ja toiduainete jõudmine tarbijateni mõistliku hinnaga,

Toiduainete tootmine ja jaekaubandus

1. rõhutab, et kõigi inimeste toiduga varustamine üle maailma peaks olema tähtsam mis tahes muust eesmärgist; rõhutab, et toit peaks olema kättesaadav mõistliku hinnaga; märgib, et ühine põllumajanduspoliitika on seni pakkunud toiduaineid mõistliku hinnaga mitte ainult siseturule, vaid ka maailmaturule;
2. on vastu mis tahes üleskutsetele ühine põllumajanduspoliitika kaotada;
3. kutsub üles tegema lisainvesteeringuid, et parandada põllumajandusstruktuure, turuteabesüsteeme ja teadustegevust eelkõige arengumaades, et tõsta tootlikkust ja saada üle struktuuriprobleemidest;
4. juhib tähelepanu asjaolule, et ELi püüdlused edendada vähem intensiivset põllumajandust, sealhulgas mahetootmist ja piiranguid teatud põllumajandussisendite kasutamisele, näiteks taimekaitsevahendid, on viinud ELi põllumajandustoodangu vähenemisele; rõhutab, et olemasolevate taimekaitsevahendite edasine vähendamine põhjustab selle negatiivse suundumuse süvenemist; tõdeb ELi tarbijate huvi nende toodete vastu, kuid märgib, et need süsteemid on vähem tootlikud;
5. rõhutab, et tuleb arvesse võtta ELi põllumajandusettevõtjate sissetulekut puudutavat olukorda; märgib, et sööda, energia, väetiste ja teiste sisendite hinnatõusu tõttu ning seoses järjest suurenevate kuludega standarditele vastavuse tagamisel peavad põllumajandusettevõtjad oma tulusid oluliselt suurendama, et olla jätkuvalt võimelised rahuldama nõudlust toidu järele; märgib, et põllumajandusettevõtjate sissetulek on ainult veidi suurenenud ning teatud liikmesriikides on põllumajandusettevõtjate sissetulek hoopis vähenenud;
6. rõhutab eriti tungivalt, et tooraine maksumus moodustab paljude toiduainete, eriti töödeldud toiduainete üldkuludest suhteliselt väikese osa ja et isegi pärast hiljutist nisuhinna tõusu moodustab nisu maksumus vähem kui 10% leivapätsi jaehinnast Ühendkuningriigis ja vähem kui 5% pika saia hinnast Prantsusmaal;
7. palub komisjonil ja liikmesriikidel analüüsida tootjahinna ja suurte jaemüüjate

kehtestatud hindade lahknevusi;

8. nõuab mõjuhinnangut, milline on jaemüüjate roll toiduahelas; märgib, et toiduainete jaehinnad on võrreldes elukallidusega ebaproportsionaalselt tõusnud; märgib, et jaemüüjatel on toiduainete hinna kehtestamisel turgu valitsev seisund; kutsub jaemüüjaid üles pakkuma tootjatele õiglast hinda, pakkudes tarbijatele samal ajal mõistliku hinnaga toiduaineid;
9. märgib, et ELi praegustest teraviljavarudest jätkuks ainult 30 päevaks ning seab tõsiselt kahtluse alla, kas meie toiduainetarud on õige suurusega, eeskätt võimalikke kriise arvestades;

Rahvusvaheline kaubandus

10. nõuab Doha läbirääkimistevooru kiiret, avameelset ja tasakaalustatud lõpuleviimist; märgib, et vähimarenenud riikidel oli ja on ka tulevikus „Kõik peale relvade” lepingu alusel ELi turule kvoodi- ja tariifivaba juurdepääs; märgib, et toiduainete importijate kaubandusbilansi puudujääk suureneb, toiduainete eksportijate kaubandusbilans aga paraneb; kutsub kiiresti areneva majandusega riike uurima toidueksportideleelulisi mõjusid;
11. märgib, et tuleks kinni pidada kaubandusabi põhimõttest; nõuab kohest toiduabi, et leevendada toidupuudust lühiajaliselt, ning tõsiseid püüdlusi pikemaajalises plaanis, et saavutada arengumaades põllumajanduslik tootlikkus ning integreerida need riigid maailma kaubandussüsteemi;
12. nõuab põllumajandustoodangu paremat prognoosimist, et teha palju varem kindlaks peamised toiduga varustatuse suundumused kogu maailmas;
13. nõuab tehnoloogiaalase teadustegevuse parandamist ning selle rakenduste kasutamist, et suurendada põllumajanduslikku tootlikkust ja parandada töötlemist, eeskätt arenguriikides;
14. nõuab, et kolmandate riikide ettevõtjate suhtes kohaldataks sama ranget kontrolli, mida kohaldatakse ELi tootjatele, kuid tunnistab vajadust abistada arengumaid ELi fütosanitaarnormide täitmisel;

Arengumaad

15. kutsub liikmesriike ja rahvusvahelist üldsust üles kiiresti reageerima maailma toiduabi programmi erakorralisele hädaabipalvele ning abistama seda programmi uutele väljakutsetele vastamisel, mis on seotud võitlusega nälja vastu, kiiresti tõusvate toidu- ja naftahindandega maailmas, järjest tõsisemate ilmastikukatastroofidega, mis osalt on põhjustatud kliimamuutusest, ning vähenevate toiduvarudega maailmas;
16. kutsub rahvusvahelist üldsust üles intensiivistama oma pingutusi võitluses kõrbestumise, maa degradeerumise ja põua vastu, et parandada toiduainetega kindlustatust ja vee kättesaadavust, eriti vaestes riikides;

17. tuletab ELile ja liikmesriikidele meelde, et nad on võtnud kohustuse aidata 2015. aastaks vähendada poole võrra nälja all kannatavat elanikkonda (vastavalt esimesele aastatuhande eesmärgile), ning kutsub komisjoni, nõukogu ja liikmesriike üles võtma vastu ja nõuetekohaselt rahastama kõiki meetmeid, mis on vajalikud selle kohustuse täitmiseks;
18. kutsub sellega seoses liikmesriike üles täitma oma kohustust järkjärgult suurendada arenguabiks eraldatavat rahvamajanduse kogutulu protsenti ning jõudma pärast 2010. aasta eesmärgi (0,56 % rahvamajanduse kogutulust) täitmist aastal 2015 selleni, et arenguabiks eraldatakse 0,7 % rahvamajanduse kogutulust;
19. kutsub nõukogu üles suurendama oma kohustusi seoses aastatuhande arengueesmärkidega, kinnitades selleks rahastamiskohustusi ning võttes Euroopa Ülemkogul juunis vastu ELi aastatuhande arengueesmärkide tegevuskava; on arvamusel, et see ELi tegevuskava peaks kindlas ajaraamistikus määratlema konkreetsed tähised ja meetmed sellistes võtmevaldkondades nagu haridus, tervishoid, vesi, põllumajandus, majanduskasv ja infrastruktuurid, mis aitab kaasa aastatuhande arengueesmärkide saavutamisele 2015. aastaks, pidades muude eesmärkide seas silmas nälja kaotamist 2015. aastaks;
20. kutsub komisjoni, nõukogu ja liikmesriike üles hoolitsema piisavalt selle eest, et tagada pikemaajaline toiduainetega kindlustatus ja humanitaarabi ülesannete täitmine 2007–2013. aasta finantsraamistiku vahekokkuvõttes;
21. kutsub komisjoni üles asetama suuremat rõhku väikeste põllumajandusettevõtjate mikrorahastamiskavadele arengumaades, võimaluse korral koostöös Euroopa Investeerimispannaga, ning oma arengukoostöös põhjalikumalt tegelema varaliste õiguste ja omandiõigusega;

Maa tootmisest kõrvaldamine

22. tunneb heameelt ELi põllumajandusministrite otsuse üle võtta vastu komisjoni ettepanek peatada maa tootmisest kõrvaldamise kohustused 2008. aastaks;
23. märgib, et komisjoni hinnangu kohaselt vabastab see samm umbes 2,9 miljonit hektarit teraviljakasvatuseks ja suurendab selle aasta saaki umbes 10 miljoni tonni võrra;
24. tunneb kahetsust asjaolu üle, et nõukogu ei võtnud vastu parlamendi muudatusettepanekuid peatada maa tootmisest kõrvaldamine ka 2009. aastaks, ja loodab, et küsimus võetakse arutusele ühise põllumajanduspoliitika terviseanalüüsis;
25. märgib, et pakkumise korraldusvahendit ei ole tootmisest lahutatud otsetoetuste süsteemi jaoks vaja ning et selle haldamine on eriti tülikas; juhib tähelepanu vajadusele kasutada kogu ELis olemasolevat põllumajanduskõlvikut tootmise suurendamiseks;
26. nõuab viivitamatut maa tootmisest kõrvaldamise kaotamist ELis, sest see vahend on kaotanud oma tähtsuse;

Biokütused

27. peab vastuvõetavaks, et põllukultuuride doteerimine biokütuste tootmise eesmärgil ei ole enam põhjendatud, kuid rõhutab jõuliselt, et ainult 2–3 % ELi põllumajanduskõlvikust kasutatakse praegu selliseks tootmiseks ning et ajakirjanduse süüdistused, et biokütused on tekitanud praeguse toidukriisi, on vähemalt ELi suhtes liialdatud;
28. on siiski nõus, et selliste riikide nagu Ameerika Ühendriigid poliitika eraldada maisikasvatamiseks rohkem maad, et toota bioetanooli, omab kaudset mõju maisi ja teiste teraviljade hinnale ja kättesaadavusele maailma toiduturul;
29. märgib, et biokütused on praegu ainukesed fossiilkütuste asendajad, mida on turul laialdaselt saada ja mis on vastupidiselt fossiilkütustele taastuvad ja võivad oluliselt vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid; tervitab komisjoni ettepanekut kehtestada biokütuste tootmisele säästvuse kriteeriumid;
30. märgib, et kui ELis kasutatakse bioetanooli tootmiseks ühte tonni teravilja, tuleb sellest 40% tagasi loomasööda sektorisse kõrvalsaadustena;
31. palub komisjoni ja liikmesriike sellele vaatamata teha rohkem teise põlvkonna bioenergia kasutamise ja tootmise edendamiseks, sest bioenergia tootmisel töödeldakse pigem sõnnikut ja põllumajandusjätmeid, mitte aga esmaseid põllumajandustooteid;

Biotehnoloogia: sööt ja toit

32. märgib tõsise murega, et segajõusööda ühe tonni maksumus on tõusnud 75 euro võrra ja see tõus jätkub söödateravilja terava puuduse tõttu, mis tähendab 15 miljardi euro suurust lisakulu ELi loomakasvatusektorile;
33. on seisukohal, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid peavad praeguse kriisi tõttu viivitamatult ja põhjalikult arutama rolli, mida tänapäeva biotehnoloogia võib etendada mõistliku hinnaga toidu jätkuva tootmise tagamisel;
34. märgib murega, et geneetilise muundamise heakskiitmise takistamine põhjustab muude söödamaterjalide hinna tõusu, mis kahjustab ELi karjakasvatajate konkurentsivõimet ja viib paradoksaalse olukorrani, kus ELi tarbijad ostavad liha ja karjakasvatussaadusi kolmandatest riikidest, mis kasutavad geneetiliselt muundatud sööta;
35. tuletab meelde, et 85 % ELis toodetud segajõusöödast sisaldab geneetiliselt muundatud tooteid;
36. palub komisjonil, Euroopa Toiduohutusametil ja liikmesriikidel tunnistada, et EL on sõltuv köögiviljaproteiinide impordist kolmandatest riikidest, kehtestada geneetilise muundamise lävenditel põhinevad toimivad impordieeskirjad ja vähendada tarbetut viivitamist ELi geneetiliselt muundatud toodete heakskiitmise süsteemis;

Finantsturud

37. märgib, et hiljutised spekulatsioonid põllumajandustoorainete turul on põhjustanud peamiste toiduainete hinnatõusu;
38. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Komisjonile ja nõukogule.